

Szerkesztőség
Arad, Acsev-palota,
Kiadóhivatal:
Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)
(Aradi Nyomda Vállalat.)
Sürgőnycim: Közlöny, Arad.
Telefonszám:
Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:
Egész évre ... 300 Lei.
Fél évre ... 150 Lei.
Negyed évre ... 75 Lei.
Havonta ... 25 Lei.

Hirdetések díjazás szerint
vételnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

A belügyminiszter Aradon.

(Az erdélyi prefektusok tanácskozása.)

Vaitoianu Arthur tábornagy, belügyminiszter ma délelőtt kilenc óra negyven perckor feleségével és Savianu miniszteri irodáigazgatóval Aradra érkezett. A pályaudvaron Georgescu János prefektus, dr. Robu János főpolgármester, Grilla Ovidiu rendőrprefektus, az aradi liberális párt vezetője dr. Demján Aurél pártelnök vezetésével és még többen fogadták. A belügyminiszter az állomásról autón a prefekturára hajtatott. A megyei prefekturák az összes erdélyi prefektusok, a csikszerepai és a lugosi prefektusok kivételével, már várták a belügyminisztert. A két elmaradt prefektus vonatkozás miatt nem érkezhetett meg idejében Aradra és ezért fáviratilag mentették ki magukat. A miniszter még a délelőtt folyamán megkezdte a tanácskozást az egybehívott prefektusokkal. Délben félbeszakították a tanácskozást és a Központi-szálló éttermébe vonultak, ahol a miniszter és a prefektusok együtt fogyasztották el az ebédet. Az ebéd után órákban a belügyminiszter a városban tett sétát és több bevásárlást intézett el. Majd később ismét visszatért a prefekturára, ahol a prefektusokkal folytatta a tanácskozást, amely este hét óráig tartott. Este hét órákor fogadta a miniszter az aradi liberális párt vezetőit, így többek között: dr. Demján Aurélt, dr. Me-

mete Demetert, Anastasiu Demetert, a Sindicatul Viticol aradi igazgatóját, dr. Miron Jusztint, dr. Ispravnic Szevert és Meculescu Sándor főügyészt. A miniszter az aradi liberálisok vezetőférfiaival folytatott hosszas tanácskozás

Vaitoianu belügyminiszter nyilatkozata.

(A Magyar Szövetségről, a nyelvkérdésről és a prefektusi állásról.)

Este nyolc órákor fogadta Vaitoianu belügyminiszter az aradi sajtó képviselőit a vármegyei prefektura helyiségében. A miniszter csak egyes feltett kérdésekre válaszolt és minden válasz igen rövid, szinte csak egy-egy mondat volt. A belügyminiszter általában ismeretes arról, hogy nyilatkozatai rendkívül kimérték és általánosak és a nagyközönséget egészen közelről érdeklő kérdésekre is csak elvont, általános válaszokat ad. A belügyminiszter ez alkalommal sem tért el bevett szokásától és egyes ügyekben a kérdések egész tömegét kellett feladnunk, csakígy némileg is kielégítő feleletet kaptunk. Az aradi sajtó képviselőinek a belügyminiszterrel folytatott beszélgetését Robu János dr. főpolgármester volt szíves közvetíteni.

Arra a kérdésre, hogy miért jött a belügyminiszter Aradra és milyen tárgyalások folytak erdélyi prefektusaival, mindössze ezt a választ kaptuk:

után autóra ült, kihajtatott az állomásra és még ma este tíz órákor a gyorsvonattal visszautazott Bucarestbe. Ugyancsak ma este traktáltak el Aradról a miniszteri tanácskozásra idékezett erdélyi prefektusok is.

— A természetes összeköttetés fenntartása a miniszter és a közigazgatás fejei között és megbeszéléseket kellett folytatni az új közigazgatási törvényi illetőleg.

Mai oradea-marei (nagyváradi) tudósításunkra való hivatkozással megkérdeztük a belügyminisztert, hogy mi igaz a bihari tisztviselők átcsereléséről szóló hírből és igaz-e az, hogy a kormány liberális pártmembereket akar az összes hatóságok vezetőinek helyére ültetni?

— Minden tisztviselő tegye meg a kötelességét. A nagyváradi hír nem hivatalos helyről jött, azért a kormány nem felelős.

A Magyar Szövetség alapszabályait miért nem hagyta jóvá a kormány?

— Nagyon egyszerűen. A Magyar Szövetség ékként és közvetítőül akart beleilleszkedni a kormány és a magyar kisebbségek közé. — Majd eddigi szűkszavúságával ellentétben a következő magyarázatot mondotta még a miniszter: — Törvények vannak,

ezeket mindenkinek ismerni és tisztelni kell, ezeket sértette meg a Magyar Szövetségnek ez a törekvése. A törvények mindenkit köteleznek, és ha magyar embert sérelem ér épp oly jogorvoslatban részesül mint bármely más állampolgár. De a magyar politikai párt teljesen akcióképes és működése elé senki akadályt nem gördíthet.

Egy miniszteri rendelet értelmében 1923. évi január elsején leváltandók mindazok a köztisztviselők, akik a román nyelvet nem beszélik tökéletesen. Megkérdeztük a minisztert, hogy vonatkozik-e ez a rendelet azokra a hivatalokra, ahol nem annyira a tökéletes román nyelvismeret mint inkább szaktudás szükséges, mint a mérnöki, pénzügyi hivataloknál?

— Az csak jó, ha a tisztviselő több nyelvet beszélnek, de az állam hivatalos nyelvét mindenkinek tökéletesen kell ismernie. A rendelet megkívánja a tökéletes nyelvtudást és alóla kivétel nincsen.

Meddig marad még még a hadizóna?

— Amíg a viszonyok ezt szükségessé teszik ezt az állapotot. A kormánynak az az óhaja, hogy ez az állapot minél előbb megszűnjön.

A delegált prefektust véglegessíti-e a belügyminiszter állásában, vagy pedig új prefektust nevez ki?

— A prefektusi állás betöltése tekintetében marad a helyzet. A további intézkedésig Georgescu János vezérfelügyelő végzi a prefektusi teendőket.

Séta a toalettek körül.

A prémes bunda halála. — A hosszú szoknya divatja. — A ruhától az ernyhőg.

Páris. Voltaképpen az ősz kiállításról akartam írni, de ott olyan sok gicset láttam, hogy inkább a hölgyolvasókat fogom megörvendeztetni egy rövid divatbeszámolóval. Az ősz tárlatnál inkább máskor.

A divat közszencziója a prém bunda halála, illetve lassú, de biztos halódása. A szűcsök, kiknek őrtást rakárak van drágábbnál drágább bundákból, mindent elkövetnek, hogy ezt megakadályozzák. Egyik révint a másik után csinálják. Manekvívó-jelk elárasztják az előkelő Hotelek halljait és az autóké-1 versenypályát, de mindhiába. Leszállították az árakat. Ez sem használ. Igaz, hogy ki is tudná megfizetni még ezeket a „leszállított árakat” is. Egy „seal” kanichen-bunda 2—4 ezer frank, seal-elektric 3500—5 ezer frank, egy „szűcs” nemes prémből

Készült bunda ötezer franknál kezdődik és — nem végződik sehol. Divatos és igazán szép, amit a hölgyek a bunda helyett hordanak. Sötétkék vagy sötétbarna szövetből készült kosztüm, hosszú kabát szoknyával. Prémgallér, manzetta, a kabát alja szélesen beszegve prémmel és ahol a kabát végződik, onnan kezelve a szoknya is prémmel van beszegve. A szoknya bokáig ér, a kabát körülbelül 20—25 centiméterrel rövidebb. Délutáni és estélyi ruhához raglánszerű prémmel szegélyezett sötétzsinű kabátot hordanak. A kalapdivat terén, mint mindig, ugy most is nagy összevisszaság uralkodik. Mindenki próbál egyéni ízlést kreálni. Csak azt lehet megállapítani, hogy utcára kicsi, karima nélküli, a kosztüm színével egyező, este pedig mindig fekete, zsettel és kócsaggal díszített kalapot viselnek.

Mikor a rövid szoknya divatba jött, mindenki azt mondta, hosszú szoknyát egyáltalán nem fognak a hölgyek viselni. Mert a rövid

szoknya olyan szép, mert olyan kényelmes, mert így — mert úgy.. és ma megint teljes mértékben, hogy úgy, mondjam, tobzódik a hosszú szoknya és akár hogy is nézem, nagyon szép és nagyon elegáns. A rövid szoknya — a brutális nyíltság, a hosszú szoknya — az izgató sejtetés. A rövid szoknya idején nem álltunk meg a lépcsőknel, villamos megállók-nál és vártuk, hogy egy hölgy föl-szálljon, hisz mindenütt láthattuk a karcsu és kevésbé karcsu láb-száraikat. Sőt! ... De ma, őfelsége a Hosszu szoknya uralkodásának évében egész másképp áll a dolog, ma bizony szívesen állunk a villamos- és autobusz-megállóhelyeken.

Ezután a kis kibicsaklás után — amelynek a divathoz semmi köze — még az esti és délutáni ruhákról fogok beszámolni.

Ezeknél a ruháknál is a sötét szín az uralkodó. A délutáni teákhoz és látogatásokhoz egyszerű selyemruhákat hordanak. Az új-jak egész rövidke és ezüst vagy

arany szegélyben végződnek egy tenyérnyival a könyök fölött. A mélyen fekvő derékon egy ugyan ilyen himzésű vékony, óv fut meg lehetesen lazán át. A nyaknál kicsi kerek kivágás.

Az esti ruhát nehéz selyemből vagy sötét brokádból készítik. A selyemruhák kivágása szintén kerek elől és hátul. A ruha elejéről egy széles kötényszerű zsettdiszi-tés omlik le és néhány centiméterrel hosszabb, mint a ruha. Hátul legtöbbször egy körülbelül husz centiméter szélességű ránc van, amely szintén hosszabb mint a ruha. Az ilyen ruháknak egyáltalán nincsenek ujjai. A brokát-ruhák minden dísz nélkül meglehetősen szorosán simulnak a testhez.

A brokát-ruhához ugyanolyan kivágott cipőt hordanak, különben kivágott lakcipőt, elől kör vagy elápszis-alaku ezüstös díszítéssel. Az utcára bagariabőr-félcipő angol sarokkal a divat. A cipők különben igen drágák. Egy valamire való utcai női cipő 75—120, esti cipő 65—110 frank. De már olyan

A város renoválási kölcsöne.

Negyvenezer lei a maximális összeg. — A lakók a javítási költségek felét fizessék.)

Általános érdeklődést keltett Aradon az *Aradi Közlöny* mai számban megjelent közlemény, a mely szerint a város előnyös feltételek mellett ad kölcsönt a háztulajdonosoknak házaik renoválására. Ma délelőtt már az *Aradi Közlöny* cikke nyomán számosan érdeklődtek az árvaszéknél a kölcsön ügyében. Munkatársunk beszélgetést folytatott dr. Robu János főpolgármesterrel, aki a következőket jelentette ki:

— A háztulajdonosoknak első sorban tudniuk kell azt, hogy az árvaszéktől felvett hét százalékos kölcsönt *kizárólag házaik renoválására fordíthatják.* A kölcsön összegét tekintet nélkül a ház és telek értékére *nem lehet nagyobb negyvenezer leinél.* Szóval egy 90 ezer lei értékű házra és telekre 30 ezer lei kölcsönt ad az árvaszék. Azonban ha a ház és telek értéke például 150 ezer lei, nem a harmadrészét kapja a háztulajdonos, hanem a maximális kölcsön összeget — 40 ezer leit.

Valószínű, hogy a városnak ez az intézkedése azért vált szükségessé, mert remélni lehet, hogy igen sokan fognak a kölcsönért jelentkezni és nagyobb összegű kölcsönök esetén hamarosan kimerülne az árvaszék pénztára. Érdekesnek tartottuk érdeklődni a háztulajdonosok álláspontjáról a város kölcsön-akciójáról. — Felkerestük dr. Steintzer Pál ügyvédet, az *Aradi Háztulajdonosok Szövetségének* ügyészét, aki a következőket mondotta:

— A háztulajdonosok szempontjából igen öröndetes a város vezetőségének intézkedése. A kölcsönt leginkább a kisebb házak tulajdonosai veszik igénybe, mert a nagyobb házak renoválására a maximális 40 ezer lei a magas munkabérek és drága építkezési anyagok következtében nagyon csekély összeg. A házak renoválására — azt mi is belátjuk — feltétlenül szükség van, mert ha a házjavítások elmaradnak, igen könnyen bekövetkezhetik, hogy téli hónapokban család marad lakás nélkül. A háztulajdonosok saját érdekében is renováltatni akarják házaikat, azonban a kevés jövedelem és a nagy adóterhek következtében a mai viszonyok mellett lehetetlen nagyobb összeget házaikba befektetni. Lássuk most, hogy mit segít rajtuk a hét százalékos kölcsön? A négyszáz százalékos pótdadó a hatalmas telekértékadó mellett amúgy is ráfektetnek házaikra. Ha ehhez hozzájön a kölcsön hét százalékos kamata, a legtöbb háztulajdonosnak csődöt kell mondania. A szövetség nevében még nem nyilatkozhatom, a háztulajdonosok véleményéről az árvaszékkel szemben. A na-

pokban az *Aradi Közlöny* közleménye nyomán gyűlést tart a szövetség, amelyen azt a javaslatot fogom tenni, hogy a háztulajdonosok forduljanak memorandummal a város vezetőségéhez, amelyben kérjük, hogy a város rendelje el, hogy a lakók is járuljanak hozzá a házaik renoválásához. A terv szerint a lakók a ház javítási költségeinek felét fizessék.)

Tisza ismeretlen levelei.

— Kimélni kell az emberanyagot.

Rubint Dezső altábornagy, a Hadtörténelmi Levéltár főigazgatója a *Kelet Népe* című folyóirat rendkívül érdekes okmányokat közlő *Tisza István* gróf eddig kiadatlan leveleiből és fölterjesztéseiből. A tragikus végű magyar államférfi forró hazaszeretete nyilatkozik meg ezekben az írásokban, a melyek örök dokumentumai annak, hogy Tisza István gróf ugyanakkor, mikor minden áldozatra kész volt a monarchia győzelme és tekintélye érdekében, féltő gondal óvta a magyarság testi-lelki érdekeit s nyíltan kifejezte aggodalmait és kívánságait a legmagasabb helyeken is.

Az utolsó tartalék.

Már 1915. augusztus 28-án kelt levelében ezeket írta Frigyes királyi herceg tábornagy hadsereg-főparancsnoknak:

— Van szerencsém felhívni cs. és kir. Fenséged figyelmét arra a körülményre, hogy milyen fontos a meglévő emberanyagot és gazdasági javakat úgy kimélni, hogy minél hosszabb ideig gazdálkodhassunk velük. A most említett emberkategóriák utolsó tartalékaink. Ha a 18 éveseket és a 42—50 éveseket harobavetettük, nincs többé fölöslegünk, amelyhez nyúlhatnánk és a mostani gyilkos háború folytatásánál már arra sem számíthatunk, hogy állományunkat még az eddigi létszám felének megfelelően is fönntarthatjuk. Az az eminens katonai érdek, hogy a meglévő kategóriákat minél később vessük harcba, katonai szempontból is igen fontos gazdasági szempontokkal esik egybe. — Az egészen fiatal és a már öregedő emberek bevonása megfosztja a mezőgazdaságot a még meglévő munkásságtól, amely nagyobb testi erőt követelő nyári munkákat félig-meddig el tudja végezni.

Mindezen szempontokból életkérdés volna, hogy a Hinterlandban még meglévő őrcsapatokat stb. a lehető legcsekélyebb minimumra szállítsák le, másfelől, hogy egész hadvezetőségünkben az emberanyagunk lehető kimélnése következze be. Az a reményem, hogy a vonatkozó viszonyok kéréseiket illetően a Hinterlandban levő katonák ezrei volnának a frontra küldhe-

ségének ötven százalékát fizetnék. Ez az összeg bármilyen nagy is volna, alig terhelné a lakókat, mert a városi kölcsön visszafizetéséig, tehát tíz év alatt havi részletekben, a házbérhez számítva kellene a lakóknak megfizetni a renoválási költség felét. Ha a város ezt keresztül viszi, súlyos és kellemetlen mizériától szabadulna meg, mert a renoválásokat haldéktalanul végre hajtának és így nem kellene tartani a rozoga házak összedőlésétől.

Ragaszkodik az információkhoz.

tők, az elkerülhetetlen emberáldozatok is mérsékelhetők lennének, ha csapataink hősi lendületét vissza lehetne tartani a nem feltétlenül szükséges frontális támadásoktól.

A hadifoglyok bevonása.

Igen érdekes és jellemző az 1915. október 22-én feladott, *Boltfrass* báróhoz intézett chifretávirat, amelynek ez a szövege:

— E pillanatban kapom a megígért hírt, hogy a szatmári hadifoglyparancsnokság a Kassai katonai parancsnokság állítólagos parancsára a Szatmármegyében mezőgazdasági munkálatokra kiadott foglyokat előzetes értesítés nélkül karhatalmilag bevonultatta. Azonnali reparációt kérek és a bűnösök megbüntetését, mert sem az eljárás gazdasági következményeiért sem az így felidézett jogos felháborodásért a felelősséget nem vállalhatom. Magyarország öröme adja oda a hadseregnek egész fegyverbíró lakosságát és e tekintetben jóval többet megtesz, mint Ausztria. Csakély kárpótlásért ezért megengedtettem, hogy a hadifoglyok szétosztása tekintetében kedvezményekhez jusson. A kormány nem engedheti meg, hogy ehelyett a munkáshiánnyal keservesen küzdő mezőgazdaság ilyen brutálisan végrehajtott megkárosodása következze be. Kérem Excellenciád legnyomatékosabb fellépését e felháborító ügy legsürgősebb tisztázása érdekében.

Gyanakvás a magyarok ellen.

Tisza Istvánra és a volt közös hadsereg szellemére egyaránt jellemző az 1916. január 28-án kelt miniszterelnöki átirat a katonai iroda főnökéhez. Az átiratból idézzük ezt a részletet:

— Nagyon jól tudjuk, hogy a katonai körökben mindig megvolt a gyanakvás a magyar nemzeti élet iránt. A kiegyezést követő első évtizedekben ez a gyanakvás eloszlott, de új erőre kapott a magyar állapotok bomlása miatt az évszázad első tizedében és befolyásos helyre lépésével

táplálják. Ezek az áramlatok a tisztikar bizonyos köreiből még mindig meg vannak. A háború első benyomásai ugyan háttérbe szorították, de meg nem szüntették őket s most sok magábanvéve jelentéktelen dologban megint megnyilatkoznak s minden irányban igazán mérgező hatásuk van.

— Excellenciáddal teljesen egyet értek abban, hogy haderőnk organizmusa legnagyobb részben egységes. De ez a vizsgálat nem tud megszabadítani aggodalmamtól. Elég egy igen kis adag mérgező is ahhoz, hogy a fertőzés egy nagy organizmusban tovább terjedjen. A lelki életben még inkább mint a testben, mert a káros behatások nyomában az ellenkező hibák reakcióit keltik föl. — Az ilyen zavaró momentumok minden ismétlődése a köznek legnehezebb erkölcsi javát károsítja és legtartósabb, legáldásosabb következményeit rabolja el ennek az élethatalmárnak.

A hadügyi helyzet.

1916. júliusában, mikor Tisza István pontos információkat követelt a katonai helyzetről és ez az információ elmaradt, Tisza nyíltan megmondotta a királynak, hogy az információhoz ragaszkodik, arról lemondani lelkiismerete tiltja, majd a következőket fejté ki:

— A legvalóságosabb elhatározások előtt állunk. Tulakészen cselekedni épp úgy végzetessé válhat, mint tulkorán, tulokot épp úgy, mint tulkeveset. Aki kötelességét teljesíteni akarja, aki el akarja kerülni saját esetleg ballépésének következményeit, az nem mondhatja a helyzet pozitív ismeretéről, a mely nélkülözhetetlen ahhoz, hogy egy esetleges szükségessé váló politikai cselekvés időpontját és tartalmát helyesen válassza meg.

Kétségtelen, hogy Rubint Dezső értékes közleményei erőteljes vonásokban egészítik ki Tisza István gróf férfias, kemény és fanatikus magyar egyéniségének arcát képét a történelem számára.

Az alkohol áldozata.

(Eszméletlenül a városligetben.)

Ma hajnalban a városligetben szolgálatot teljesítő rendőr egy, eszméletlenül állapotban levő férfit talált. Azonnal értesítette a mentőket, akik beszállították a munkás külsejű öregembert az aradi köz-kórházba, ahol az ügyeletes rendőrtiszt ki akarta hallgatni, de mit den kísérlete hiábavalónak bizonyult. Végre is a zsebeiben talált iratokból kitűnt, hogy Zsunk Tomának hívják, 65 éves, napszámos. Valószínűleg az elmúlt éjjel valahol többet ivott a kellefénél és az amúgy is gyengeszervezetű embert ledöntötte lábáról az alkohol. Az orvosok alkoholtörgeztést állapítottak meg. Zsunk Tomának állapota ma reggel rosszra fordult, még a délelőtti folyamán sem tért magához. Az öreg napszámos most haldoklik.

HIREK.

Petőfi-est Pancotán.

A pancotai magyarság szombaton este nagyarányú Petőfi-ünnepélyt rendez az aradi Kölcsey-Egyesület bevonásával. Az est műsora a következő: 1. Nagy József róm. kath. plébános előbeszéde. 2. Carl Bohm: Nyitány. Zongorán négykézre előadják: Henny Rózsika és Sonnenschein Lenke. 3. Wiesenbacher József cigányzene mellett Petőfi-dalokat énekel. 4. Reicher-Andor Endre beszél Petőfi költészetéről, közben az előadás illusztrálására Schneider Magda, Engelhardt Olga, Schmidt Bözsike, Sebők Juliska, Keller Rózsika és Steigerwald Tilda Petőfi-verseket szavalnak. 5. Bódi József vezetésével a világosi „Uri Dalkör” elénekli a „Falu végén kurta kocsmát.” 6. Kun László: Petőfi a Hortobágyon. Melodráma. Zongora, hegedű és cimbalom kíséret mellett elszavalja Pechó Lujza. A toborzó táncbetétet Wolf Bözsike és Steiger Andor táncolják. 7. „Juhász legény...” Éneki Wiesenbacher József. 8. Kórmagyar. Táncolják: Balogh Manci, Engelhardt Olga, Schmidt Annus, Szabó Baba, Markocsányi Sándor, Lannert János, Pantya Józsi és Tittizer Ferenc. 9. Bérczy Lajos záróbeszéde. Az ünnepély után táncmulatságot rendeznek.

— A parlamentnyitó trónbeszéd. Bucuresti. A tegnapi minisztertanácsban megállapították a parlament rendes ülészakán felolvasás alá kerülő trónbeszéd szövegét. (Rador.)

— Visszahívták a bucuresti francia követet. Bucuresti. A bucuresti francia követet, Daechmert visszahívták Párisba. Utódját még nem nevezték ki. A francia követtel együtt Petain francia katonai attasché-t is visszahívták Bucarestből.

— Magyar—jugoszláv tárgyalások. Belgrad. A Politika jelenti, hogy Milojevic budapesti jugoszláv követ, aki jelenleg Belgradban tartózkodik, a miniszterelnökségen szerdán tárgyalásokat folytatott a magyar—jugoszláv kereskedelmi egyezmény megkötése tárgyában. Legközelebb a közvetlen tárgyalások is meg fognak indulni a két állam között. Milojevic Budapesten már tájékozódott és előkészítette a talajt a közvetlen tárgyalások megkezdésére. Egyelőre azonban csak ideiglenes jellegű egyezményt fognak kötni.

— Merénylet az igazságügyi miniszteriumban. Bucuresti. Az igazságügyi miniszterium második ügyosztályának ajtajában egy Petropol nevű ember három revolverlővést tett Olteanu őrnagyra, akivel valami örökösödési ügygel kapcsolatban nézeteltérése támadt. A golyók nem találtak. A merénylet letartóztatták. (Rador.)

— Parasztok a szocialisták ellen. Bécs. Az osztrák parasztszövetség a legutóbbi a wienerneustadti munkásörsegek által rendezett tüntetések miatt elhatározta, hogy a tartományi kormánytól követelni fogja, hogy sürgősen szedje össze a fegyvereket a munkásörsegektől. Ha a szocialdemokratáért a fegyverek beszállítását meg akarná húsítani, akkor a parasztszövetség azokkal az összes szervezetekkel együtt, amelyek rendet és nyugalmat óhajtanak, meg fogja kezdeni a fegyveres önvédelem szervezését.

Politikai magyar párt alakuljon.

(Dr. Metes cluji prefektus a Magyar Szövetségről.)

Az aradi prefektusi értekezleten résztvett dr. Metes Péter cluji prefektus is. Az Aradi Közlöny munkatársának alkalma volt beszélgetést folytatni az erdélyszerte ismert cluji prefektussal. A cluji prefektus a Magyar Szövetségre vonatkozó nézeteiről a következőket mondotta:

— Az erdélyi Magyar Szövetség megalakítását helytelen politikának tartom. Ezt meg is mondtam annak idején Joszka bárónak. Sokkal helyesebben tették volna a magyarok, ha a szövetség helyett politikai pártot alakítanak s ezt nem a divide et impera elv kedvéért mondom, hanem azért, mert meg vagyok győződve, hogy ma, a nagy háború után a különböző érdekcsoportokat, azt lehet mondani, a különböző osztályérdekeket összezsúfolni nem lehet. A szövetség sohasem lehet olyan mozgékony, mint egy politikai párt. Ha bizonyos politikai elveket egy szövetségben megrögzítenek, akkor az elvek doktrínákká válnak, amelyek az aktív politikai életben nem alkalmazhatók. Az egyetlen összekötő kapocs a Magyar Szövetségben összezsúfolott társadalmi osztályok között egyedül a kisebbségi kérdésben való állásfoglalás közössége.

Ez azonban csak addig tart, a míg a kisebbségi kérdést megold-

— Az angol munkásság vezére. London. A munkáspárt vezére Macdonald lett.

— Clemenceau beszélt Amerikában. Newyork. Az északamerikai körúton levő Clemenceau kedden este a Metropolitan-operában ötezer főnyi hallgatóság előtt utazásának céljáról. Kijelentette, hogy meg akarja nyerni az amerikaiak szívet és el akarja oszlatni a félreértéseket Amerika és Franciaország között. Hangsúlyozta, hogy nem Németország és Franciaország között vannak véleményeltérések, hanem Németország és az egész világ között. Amerikának segítenie kell Franciaországot, — mondotta Clemenceau, — hogy megkapja a jóvátételt. Mindenki tudja, szerinte, hogy Németország revansháborút készít elő. Szerinte arra sincs semmi ok, hogy Franciaországnak a rajnai határra vonatkozó követelését elutasítsák.

— Elsüllyedt hajó. Bucuresti. Brailai jelentések szerint Toapolni mellett egy tizenkét személyes vontató hajó elsüllyedt. A személyzetről eddig semmi hír nem érkezett. Valószínűleg valamennyien a vízbe fulltak. (Rador.)

— Agyongázolta az iparvasut. Az ügyészség ma telefonjelentést kapott, hogy Barzán egy Binga Péter nevű 19 éves munkást az iparvasut elgázolt. Binga az ottani téglagyárban az iparvasut vágányai körül foglalatostkodott és amikor a kisvasut lokomotívja hozzáérkezett, valamiképpen a lokomotív elé esett, amely hálálra gázolta a fiatal embert. A vizsgálat megállapította, hogy Binga szerencsétlenségét a saját maga vigyázatlansága okozta, ezért az ügyészség megadta a temetési engedélyt.

— Adomány. Weisz Jenő 50 leit adományozott az izr. öregek otthonának Gábor Miklós esküvője alkalmával sürgőnyelváltás címen

— Miután pedig a kormány, de jöjjön bármilyen kormány Romániában, a kisebbségi kérdést a békeszerződés határozatainak tulmenő lojalitással fogja megoldani, a szövetségnek ekkor szét kell hullani a magyar kisebbség egyes csoportjainak érdekeit védő politikai pártokká.

Hogy a teljes megértés még nem jött létre a román és a magyar politikai pártok között, ennek azok a surlódások az okai, amelyek a nagy változások következtében ma még tényleg megvannak, de hogy a szándék a legjobb, azt éppen a mai tárgyalások is mutatják. Ma például tárgyaltunk a közigazgatás reformjáról, mondhatom, hogy a reform sokkal demokratikusabb lesz, mint a magyar közigazgatás volt. A helyi hatóságok autonómiáját a közigazgatási reform még jobban kiépíti, mint a magyar éra alatt volt. Így például a tisztviselők választása teljesen a választott, és pedig a legdemokratikusabb titkos választás alapján választott közgyűlés útján fog történni. A városok pénz ügyeik tekintetében még nagyobb hatáskört nyernek mint amilyen a régi rendszer alatt volt. Télien megszűnik a központi ellátmányozás, amit a kormány csak az átmeneti időre tartott szükségesnek bevezetni.

— Mit mondott a magyar belügyminiszter? Budapest. A nemzetgyűlésen a közigazgatási javaslatok vitáját folytatták. A tegnapi interpellációs viharok után ma gyér érdeklődés mutatkozott. A budapesti lapokban cikkek jelentek meg arról, hogy Pikler Emil szocialdemokrata képviselőnek a belügyminiszter odakiáltotta volna:

— Szemtelen fráter!

Rakovszki Iván belügyminiszter erre nézve kijelentette, hogy a kifejezést ő nem használta. Az egész félreértés onnan származhatott, hogy amikor az ellenzéki képviselők panamával vádolták, akkor visszautasította a vádat, sőt lehet, hogy a szemtelen szót is használta. Ha tényleg mondta volna „szemtelen fráter”, akkor bocsánatot kér a sértett képviselőtől.

— Angol munkanélküliek tüntetése. London. Mintegy ötezezer munkanélküli ma nagy tüntetést rendezett a Hyde-parkban. A tüntetőcsoportokban táblákat vittek, amelyeken a következő feliratok voltak: „Háborus szolgálataink után élni akarunk! Inkább a halált, mint az éhezést!” A szakminiszterek fogadták a tüntetők küldöttségét és megígérték, hogy a munkanélkülieket lehetőleg a közmunkánál fogják alkalmazni.

— Aranycsempész aradi kereskedő. Az aradi állambiztonsági hivatal főnökhelyettese, Comsa Aurél nagyarányú dohány-, ezüst- és aranycsempészést leplezett le. Hosszas megfigyelés után sikerült letartóztatni Friedmann Jenőt, aki állandóan dohánycsempészéssel foglalkozott. Az ügyét áttette a pénzügyigazgatóságba, ahol lefolytatják ellene az eljárást. Egy aradi kereskedőt is sikerült leleplezni, aki aranyat és ezüstöt akart átcsempészni Magyarországra. A kereskedőnél 2103 darab arany- és ezüstpénzt talált a sziguranca helyettes főnöke. A kereskedő

ellen a sziguranca megindította az eljárást.

— Az állampolgársági opció határideje. Belgrad. A minisztertanács kedden foglalkozott a magyar kormány a javaslatával, hogy kölcsönösen hosszabbítsák meg az állampolgársági opcióra kitűzött határidőt öt évvel. Ez alatt az öt év alatt az optálók mindaddig gyakorolhatnak politikai jogaikat, míg el nem költöznek az országból. A belgrádi kormány azonban csak az opció határidejének 1923. végéig való meghosszabbításához járult hozzá.

— Az új német kormány bemutatkozása. Berlin. Az új német kormány pénteken mutatkozik be a birodalmi gyűlésnek, amely alkalommal Cuno kancellár el fogja mondani programbeszédét is.

— Megjelent a „Május” új száma. A Május irodalmi lap kettős száma nívós tartalommal megjelent. Nagy Dániel, Juhász Gyula, Füst Milán, Issekutz Gergely, Serestély Béla, Andor Endre, Osváth Kálmán, Finta Zoltán, stb. szerepelnek ebben a számban legnívósabb és legirisebb írásaikkal. A kettős szám ára a tartalom gazdagságához képest rendkívül olcsó: 8 lei. Kapható mindenütt.

— Vonatkésés miatt riasztó hírek. Cluj. (Kolozsvár.) A 9-es számú gyorsvonat, amelynek 4 u. fél négykor kellett volna megérkeznie Oradeamarera (Nagyváradra), egy vonat kisiklása miatt több órát késett. A hír azonnal elterjedt a városban és sokan újabb nagy katasztrófáról kezdtek beszélni. Az első hír az volt, hogy a gyorsvonat több órát késik és csak este nyolc órakor lesz Clujon (Kolozsváron), míg Oradeamarera (Nagyváradra) csak körülbelül éjjel 12 órakor érkezik meg. A vonatkésés sel kapcsolatban keletkezett különböző találgatásokra végre a cluji (kolozsvári) üzletvezetőség adta meg a felvilágosítást, amely szerint Homoródszentmiklósnál egy személyvonat hibás váltóállítása miatt kisiklott és a pálya megrongálódott. Nagyobb katasztrófa nem történt, de a gyorsvonat több órát fog késni. (Rador.)

— Budapesti prémkereskedők tolvaja. Budapest. A szücsmeztéket és a prémkereskedőket az utóbbi időben állandóan lopkodták, úgy, hogy rövid idő alatt sok millió károkról tettek feljelentést a rendőrségnek. Ma azután sikerült letartóztatni az egyik tolvajt: Bratfisch Anna külföldi artistanő személyében, aki egy nemzetközi tolvajjal szövetkezve követte el a lopást.

— Nyugdíjas tiszték egyesülete Aradon. A volt osztrák-magyar hadsereg nyugdíjas katonatiszjai, egyrészt a maguk, másrészt pedig elhunyt bajtársaik özvegyei és árvái gazdasági érdekeinek megvédésére, kormányhatóságilag jóváhagyott alapszabályokkal, egyesületté tömörültek Romániában. Az egyesület elnöke Stöhr Károly altábornagyot választották meg Sibiu (Nagyszeben) székhellyel. A szebeni központ föl-szólította a nagyobb vidéki városokat, hogy alakítsák meg az egyesület vidéki fiókjait. Az aradi fiók, melynek 54 tagja van, most alakult meg. Elnök lett: kisjolsvai Szabó Zoltán ny. tábornok, alelnök: Lichtenthal Ferenc ny. ezredes, titkár: Babic Richárd ny. alezredes. Az aradi csoport hivatalos helyisége a városháza 54. sz. szobájában van.

A Romanelli-tér lakóinak ajánlása. Budapest. A jelenleg Romanelli — volt Oktogon — tér lakói ma felkeresték Romanelli ezredes az olasz követségen és átnyújtották neki a róla elnevezett tér díszes fényképét. Romanelli a tér lakóinak üdvözlő szavaira meglepően köszönő szavakkal válaszolt. Romanelli ezredes volt az, aki a magyar proletárdiktatura alatt, mint az olasz katonai misszió vezetője, megakadályozta, hogy a felledezett ellenforradalmi akcióban részt vett tisztet és katonai akadémiásokat az Oktogon-téren felakasszák, ahol már a terrorfiúk készítették a lámpavasakrá a hiúkakat.

M. Barabás Márton képzőművész kiállítása nyitva d. e. 10—1, d. u. 3—7. A kiállítás pénteken, 24-én zárul.

Belefulladt a kutba. Az aradi ügyészségnek ma táviratilag jelentették, hogy Berindán (Borosberend) Miclea Nikita 42 éves gazdálkodó belefulladt a ház udvarán levő kutba. Miclea a korcsmában alaposan elázott és onnan hazaérkezve, a kut vedréből akart vizet inni. A vedér félrebillent és Miclea egyensúlyát veszítve, belezuhant a kutba. Mire észrevették, hogy Miclea a kutba esett, a szerencsétlen ember már megfulladt.

Póloska sok van, Lovas lakástisztító csak egy van Str. Oltuz (Illés-u.) 30a.

Irodalom, művészet

Az aradi városi színház héfi műsora. Pénteken: Hamburgi menyasszony. B. bérlet, Szombat: Drótos ló. C. bérlet, 7 és fél órai kezdéssel. 10 és fél órai kezdéssel: Nics valami élvámmolni valója? Vasárnap délután: Aranyvirág. Este: Drótos ló. A bérlet, 7 és fél órai kezdéssel.

Magyaros zenéjével aratott óriási sikert Aradon a Hamburgi menyasszony. Ötletes librettója is általános feltűnést keltett. Holnap, pénteken kerül színpadra a kedves operett.

Uj szereposztásban kerül színpadra szombaton este a városi színházban hosszú idő után a Drótos ló. A bájos darabot közözhajra tüzte műsorra a színház igazgatója. Az előadásra jegyek már előre válthatók a színház pénztárában.

Pikáns előadások lesznek teljesen új műsorra, francia számokkal szombaton és vasárnap éjszaka az aradi városi színházban. Mind a két előadásra jegyek a színházi pénztárnál kaphatók.

Hegedűs Gyula — a színészszövetség elnöke. Budapest. A Színészszövetség elnökekül a lemondott Odry Árpád helyébe Hegedűs Gyulát kérték fel.

Aradi festő kiállítása. Vasárnap nyílik meg a Kulturpalota kistermében Latinka Elizának, a jónévű aradi festőművésznek képzőművészeti kiállítása. Latinka Elza legújabb alkotásait, hatvan festményét állítja ki, amelyek bizonyára meg fogják nyerni a műértő közönség tetszését. A kiállításra még visszatérünk.

N. Opre Geni hangversenye. Folyó hó 25-én, szombaton este 8 és fél órakor a Kulturpalotában Bing János és dr. Szelle Károly urak közreműködésével meg lesz tartva.

Nagyarányu csempészes Curticon.

(Az állomásfőnök manipulációjáról. — Az államot több százezer lei kár érte.)

Nagyszabású, sorozatos csempészesről rántotta le a leplet a curticói vámörtség. Az államot vámelítékolásokkal százezrekre menő összegekkel károsította meg a curticói állomás főnöke. Az Aradi Közlöny munkatársa a következőket jelenti a szenzációs leleplezésről:

A curticói vámörtség hivatalnokainak feltűnt az utóbbi időben, hogy számos olyan vaggon érkezik Magyarországból, amelyet nem a vámépület elé tolnak, hanem a pályaudvaron hagyják. A mikor az ilyen gyanús vaggonok után érdeklődtek, azokat már továbbították. Ma délelőtt egy Magyarországból érkező vaggont figyeltek meg a vámörök. A vaggont ismét nem a vámépület elé tolták, hanem az állomás elé. A vámfőnök intézkedésére felnyitották a vaggont, amelyben nagymennyiségű áru volt. A vaggont éppen a felnyitás után az állomásfőnök intézkedésére továbbítani akarták Aradra. Ezen az alapon indították meg a vizsgálatot. Kiderült, hogy az árucsempészeket az állomásfőnök követte el. Azt még nem sikerült megállapítani, hogy hány vaggon áru vámjának eltitkolásával károsította meg az államot, azonban a felnyitott vaggon árura 73 ezer lei vámot vetettek ki. A 73 ezer leit az állomásfőnöknek kell megfizetni, aki ellen megindították a további eljárást.

A magyar bolsevisták félrevezetik az amerikai hatóságokat.

(Tagadják, hogy Pogány József Newyorkban van. — Megszökött, vagy bujkál?)

— Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől. —

Elsőnek jelentettük, hogy Pogány József, a magyarországi proletárdiktatura legátikusabb emlékei szereplője, aki számtalanszor saját elvtársait is elárulta, Moszkvából Newyorkba utazott, ahol átvette az ottani „Uj Előre” című kommunista napilap szerkesztését. Megirtuk azt, hogy Pogány József hamis névvel kiállított utlevéllel és hamis vízummal szállt partra Amerikában és Newyorkban is álnév alatt tartózkodik, mivel fél, hogy mint exponált kommunistát az amerikai hatóságok deportálják. Leleplezésünk természetesen igen kellemetlenül érintette egy Moszkva, mint Bécs kommunistáit, akik Pogány newyorki szerepléséhez nagy reményt fűznek. Mivel ez a legkönnyebb: egyszerűen letagadták azt, hogy Pogány Amerikában van. Az amerikai magyar kommunisták az amerikai hatóságokhoz természetesen szintén hasonló cáfolattal fognak fordulni. Mivel leleplezésünk valóságáról teljesen meg vagyunk győződve, a kommunisták tagadási kísérleteit valótlanságoknak minősítjük. Pogány József mintegy hat hét előtt Amerikába utazott és Newyorkban átvette az „Uj Előre” szerkesztését, amelynek szerkesztőségébe naponta bejár. Newyorkban álnév alatt tartózkodott és I. Napoleonból III. Napoleonná vedlett, amennyiben szakált növesztett. Így azután egészen leplezésünkig sikerült amerikai tartózkodását titokban tartani. Hogy a leleplezés következtében Pogány József nem szökött-e meg Amerikából, azt nem tudjuk. Az amerikai hatóságoknak azonban semmiesetre sem szabad a bolsevisták tagadását elhinni, hanem a legerélyesebb és legkörültekintőbb nyomozást kell indítani. Ekkor majd kiderül az, hogy Pogány József igenis Amerikába ment. A nyomozás majd kideríti azt is, hogy vajjon Pogány József a leleplezés következtében megszökött-e vagy pedig még mindig III. Napoleonként bujkál? Ha már megszökött, úgy tisztázni lehet azt, hogyan jutott hamis utlevélhez és hamis beutazási engedélyhez, ha pedig sikerül őt még ott megtalálni, úgy az amerikai hatóságoknak módjukban van ellene a törvényes eljárást megindítani és vele szemben a törvényes rendszabályokat alkalmazni. sz. p.

A mulató lakó.

Kilakoltatási per a törvényszéken.

Érdekes lakásügyet fog tárgyalni a napokban az aradi törvényszék fellebbviteli tanácsa. Salamon Samu a Mocioni (Orczyutca) 20. számú ház tulajdonosa feljelentette Zseléni nevű lakóját, hogy az éjszakánként olyan botrányos mulatozásokat visz véghez, hogy miatta az ő lakásában is tartatlan a helyzete. Feljelentésében Salamon elmondja, hogy az ő lakását és Zseléni lakását csak egy vékony ajtó választja el egymástól és így a legkisebb zaj is áthallatszik. Többször felkérte Zseléniéket, hogy legalább éjszakánként hagyják pihenni, a felkérések azonban hatástalanok maradtak. Sőt Zseléniék, nemcsak mulatnak, hanem a házának épségét is veszélyeztetik. Így egy ízben éjszakának idején égő gyertyával mentek fel a ház padlására, ahol pedig rendkívül sok éghető anyag van. Salamon Samu keresetét nem régebben tárgyalta első fokon az aradi járásbíró és helyt adva Salamon keresetének, elrendelte, hogy Zseléniék november elsején költözzenek ki a Salamoné lakásával szomszédos lakásból. Zseléni

ni a járásbíró végzésébe nem nyugodott bele és fellebbezett. A fellebbviteli tárgyalást december tizennegyedikére tűzték ki. A járásbírósi határozat kimondása óta semmit sem változott Salamon helyzete, mert Zseléniék mulatozásukat tovább folytatták és ez arra készítette Salamon, hogy a törvényszék illetékes faktoránál olyan kérelmet terjesszen elő, hogy a tárgyalást ne december tizennegyedikén, hanem előbb tartassák meg. Salamon kérelme meghallgatásra talált, amennyiben megígérték, hogy ügyében még ebben a hónapban igazságot tesznek. Az érdekes kilakoltatási kérelem fellebbviteli tárgyalását az illetékesek érdeklődve várják.

Tejinség fenyeget.

(Nem lesz vaj az aradi piacon.)

Holnap lép életbe dr. Robu János főpolgármester élelmiszer-maximálási rendelete Aradon. A vármegyében már huszadikán, hétfőn életbeléptek a maximálási árak. Még nem lehet tudni, hogy milyen következményei lesznek az aradi hetipiacon a maximálásnak, azonban már is érkeztek panaszok a város vezetőséghez, hogy a főpolgármester a tejtermékeket, különösen a vajat nagyon olcsóra maximálta. A reklámológ véleménye szerint a négy leies maximális áru tejből lehetetlen negyven, ötven és hatvan leies vajat előállítani. Szerintük a maximálásnak az lesz a következménye, hogy az Aradmegyében amugy is túlságosan megcsappant vajtermelés teljesen meg fog szűnni, mert az előállítások sokkal jobban járnak, ha a tejből nem készítenek vajat, hanem elterjé négy leiért árusítják. Elentétes vélemények is hangzottak el, amelyek szerint a falusiak a termelt tejet, mivel nem képesek falujukban eladni, a városba hozatali költségek, részben pedig a tejes kannákkal való naponkénti kényelmetlen utazás csak arra kényszeríti őket hogy a tejből, mint eddig is, vajat készítsenek, amelyet nem kell minden nap Aradra hozni. Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste dr. Brasch Aladárt, az Aradi Tejcsarnok egyik tulajdonosát, aki a következőket mondotta:

— A tejtermelőknél igazuk van akkor, amikor azt mondják, hogy a jelenlegi maximális áru vajat nem lehet rafizetés nélkül előállítani. Különben is az aradmegyei tejgazdaság nagyon szomorú állapotban van. Az agrárreform következtében a nagyobb tejgazdaságok megszűntek és emiatt tejinség fenyegeti Aradot. Ehhez hozzájárul az is, hogy a folytonos esőzés következtében nem lehetett az ősz elején a takarmányt lekaszálni és így a gazdák

Női és leánya téli felöltő ujdonságok legjutányosabban beszerezhetők:

IULIU PLESZ GYULA

Központi ruházati üzletében **ARAD**, Strada Col. Pirlol 3. (Vörösmarty-u.) A színház épület hátsó bejáratával szembe. — Allandó nagy választék Cazaoti Pütsch kabátokban. 950

kénytelenek voltak jószágaik etetésére a drága téli takarmányt felhasználni. Félt, hogy a vaj eltűnik az aradi piacról és az elárúsítók házakhoz járva fogják horribilis áron eladni.

Közgazdaság.

A valutapiac.

Aradi valutaárak (nov. 23.) Dollár 160, márka 0.03, szokol 5.—, dinár 2.20, francia frank 11.50, magyar korona 0.0650. Kifizetések: Budapest 15.20, Bécs 450, Berlin 0.0275, Prága 5.02.

Bucurestii tőzsdezárlat (nov. 23.) Márka 0.03, angol font 705, francia frank 11.18, svájci frank 29.50, lira 7.25, dinár 2.45, dollár 159, Napoleon 560, osztrák korona 0.0024, magyar korona 0.0650, szokol 5.—. Kifizetések: Páris 11.15, London 698, Newyork 159, Milano 7.25, Zürich 29.25, Prága 5.—, Bécs 0.002150, Berlin 0.0250, Budapest 0.0650.

Zürichi nyitás (nov. 23.) Berlin 0.086250, Newyork 537, London 24.15, Páris 39.—, Milano 25.05, Prága 16.95, Budapest 0.2250, Zágráb 1.95, Varsó 0.0350, Bécs 0.0074, osztrák bélyegzett korona 0.0076.

Zürichi zárlat (nov. 23.) Berlin 0.086250, Amsterdam 211.75, Newyork 537.50, London 24.17, Páris 38.90, Milano 24.95, Prága 16.90, Budapest 0.2250, Zágráb 2.00, Bucuresti 3.40, Varsó 0.0350, Bécs 0.0074, osztrák bélyegzett korona 0.0076.

A budapesti devizaközpont jegyzései (nov. 23.) Napoleon 8800, dinár 32.00—33.60, angol font 10.600—900, dollár 2350—2425, holland forint 928—943, márka 0.40—45, lei 15.50—16.50, lira 109—114, francia frank 163—174, szokol 74.50—78.50, lengyel márka 0.1550—1650, svájci frank 440—445, Bécs 0.0330—0.0345, osztrák korona 0.0335—0.0350.

Budapesti értékpapírtőzsde nyitás (nov. 23.) Salgótarjáni 33.000, Rima 10.800, Kőszén 100.000, Államvasut 24.500, Nasici 42.000, Ganz-Danubius 580.000.

Budapesti értékpapírtőzsde zárlat (nov. 23.) Magyar hitel 8.150, osztrák hitel 1050, Salgótarjáni 30.250, Rima 10.250, Déli vasut 6300, Államvasut 22.500, Kohó 33.000, Atlantika 4.425, Ganz-Danubius 530.000, Kőszén 99.000, Papir 3400, Nasici 40.500, Slavonia 2.950, Országos fa 14.200, Földhitel 8200, Viktória 28.000, Kereskedelmi bank 18.000, Beocsini 3350, Urikány 42.000, Láng 10.000, Lipták 3.175, Schlick 5.700, Brassói 19.500, Zabolai 5.700, Baróti 2.400, Cukor 10.400, Klotild 6700, Temesi szesz 14.000.

A szerkesztésért:

KAROLY JOZSEF
felel.

Cenzurat: **Dr. ROMUL MAGER**

Olga és Teddy.

Az aradi Központi szálloda bárjában néhány nap óta érdekes artista-pár táncolja a mondaintáncokat: *Olga és Teddy*. Két különben banális artistanév, de mögöttük, mint majdnem minden artistanév mögött egy érdekes s zines regény fejezetei sorakoznak. A most egy pár napra nagyvárosi levegőjü bárhelyiségben tapsos elragadtatást kelt minden táncszám, amit a kreolbőrű Olga és mozgékony Teddy lejtenek.

Ma délután eszünkbe jutott, hogy meglátogatjuk Teddyt a Központi szálloda egyik első emeleti szobájában. Régi dolog, hogy táncosnőkhöz és uriaszonyokhoz névjegyet szokás küldeni. Teddy Temesváron van, valami új szerződést köt. Olga kiűzen a szobaleánnyal, hogy szívesen lát. Franciául beszél, ágyban fekszik, fekete pijama van rajta és a jobbkezét nem tudja kézfogásra nyújtani, mert egy ma nikürös kisasszony fényesíti a körmeit. Dallamos, de kicsit keletli akcentusú franciasággal beszél:

— *Olga Nikolajewna Orchewszkaja hercegnő vagyok, a Kaukázusból származom és Teddyvel Konstantinápolyban ismerkedtem meg. Bizonyára különösnek találja, hogy én, a kaukázusi hercegnő Konstantinápolyban tartózkodtam. Ennek az a magyarázata, hogy a Konstantinápolyi olasz követ törvényes felesége vagyok még ma is. A követ elvett feleségül és egyszer, két és fél éves házasság után, egy Konstantinápolyi varietében meglátam Teddyt. Teddy már akkor artista volt, szintén orosz partnerével táncolt. Én felhivattam a páholyunkba és megkértem, hogy nem tanítana-e modern táncokra? A férjem is beleegyezett a táncitanításba, Teddy se ellenkezett és így történt, hogy mire három táncleckének vége volt, beleszerettem Teddy urba. Beleszeretni és Konstantinápolyból Bucurestibe szökni, ha nem is egy pillanat műve, de mindenesetre valami egészen természetes és emberi dolog. Azóta együtt táncolunk. Jártunk már külföldön is, de mindig visszatérünk Romániába. Legutóbb hosszú ideig Kolozsváron vendégszerepeltünk. Ennyi az egész regény, ha ugyan regény. Higye el; én ezt egész természetesnek találom.*

A kaukázusi hercegi familia

Orosz hercegnő és magyar parkett-táncos regénye.

táncosnői sarjadéka mosolyog, befejezték a manikürt, most már kedvesen kezet fog és cigarettával kínál meg.

C'est Vous, — mondom én, — mais lui? Ez Ön! de kicsoda Teddy?

Most már felkacag. Aztán:

— Teddyt: *Novák Ehrenthal Istvánnak* hívják. Jómódu pesti zsidó család fia, aki már gyermekkorában kitünően táncolt. Intelligens, iskolázott ur, tökéletes francia, *Franchet d'Esperay*-nak volt hosszú ideig tolmácsa. Mikor aztán *Franchet d'Esperay* elhagyta Konstantinápolyt, az artistapályára lépett.

A kreol színű kezén nézi a hegyesre csiszolt körmöket, mosolyog, cigarettázik. Fekete pijamájában az arca még sötétebb árnyalatúnak látszik. A konstantinápolyi olasz nagykövet felesége és *Franchet d'Esperay* magyar tolmácsa estére megint hajlongani fognak az aradi publikum előtt. Így is történhetik...

Mozi.

* Huszezer mértföldet kalandozik be a tenger alatt *Nemo* kapitány titokzatos hajója, a *Nautilus* és élénk hozza a tengermélyek fantasztikus csodáit. Szenzációsan nagyszerű meglepetéssel szolgált az *Apollo* színház a közönségének, amikor csütörtökön *Verne Gyulának* ezt a látónoki erővel megírott regényét filmen megelevenítve bemutatta. És a sikersorozathoz méltóan sorakozik a *Nemo* kapitány. Ezt a fantasztikus, csodálatos filmjátékot még pénteken és a következő napokon játsza az *Apollo*.

* A zalameai bíró a címe annak a filmslágernek, amelyet pénteken mutat be az *Uránia*. A spanyol tárgyú dráma vidám momentummal indul: bíróválasztásra készülnek Zalameában, amikor egy kis csapat toppan a faluba *Alvaro* kapitány vezetésével. Rögtön vége a vigságnak, mert a kapitány a bírójelölt leányára vetette szemét, akit az élvágyó karokból csak a váratlanul megérkező tábornok ment ki, aki a kapitányt a táborba vezényli. A kapitány emiatti dühtisztjét megöli, majd elrabolja a bíró leányát s a táborba hurcolja. A leány bátyja huga becsületének megvédésére a házasságkötést követeli a kapitánytól, amit ez megtagad, mire *Juan* megöli a leányrablót. Bíróság elé viszik a gyilkos legényt, s itt csúcsosodik ki a tragikus összeütközés, a zalameai bírónak saját fia fölött kell ítékeznie és a törvények szerint halállal büntetnie. De az isteni gondviselés ismét előhívja a tábornokot, aki — a leányrablásról értesülve — megkegyelmez a legénynek, aki a súlyos bűnökkel terhelt kapitánnyal szemben nem volt más, mint a boszu

álló igazságszolgáltatás. Ezt a nagyhatású drámát, telve izgalmas jelenetekkel, pénteken adja először az *Uránia*.

Apró históriák.

A tekintély. Egy magyarországi kisgazdaképviselő, amikor elnapolták Budapesten az országgyűlést, utazott haza a falujába. Szolnokon azonban lekéste a vicinálíst, hát kapta magát és beállított a szállodába. Odament a portás elé és szállást kért tőle éjszakára. A portás végignézett rajta és így szólt:

— Szobáink már nincs lelkem, de az istállóban elhálhat, csináljon magának valami vackot...

A képviselő ur nem esett kétségbe, bevonult az istállóba és ott töltötte az éjszakát. Reggelre kelve aztán felkereste a portást, a fizetség miatt. A portás a fülkéjében ült és a vendégkönyv fölé hajolva buzdón dolgozgatott. A képviselő ur csak megállt előtte és így szólt emelkedett hangon:

— Hát tudja-e, hogy kit küldött maga az istállóba?

A portás fel se vetette a fejét az irások közül. A képviselő ur bemondta a nevét. A portás tovább körmölt nagy szorgalmasan és megjegyezte:

— Nem tesz semmit, lelkem, csak menjen Isten hírével...

Malomhenger rovátkolást és autogén forrasztást vállal.
Aradi Vasipari R.-T. vasöntőde- és gépgyára Arad.

Tüzifa
kivánatra
apritva és házhoz szállítva
Aradi Kereskedelmi és Aruforgalmi R.-T.-nál,
Aradi Ipar- és Népbank helyisége. 12477
Telefon 8-80. Telefon 8-80.

AZ IGAZI UTAT!
Hamburg 6. Postafiók 12231
Fr. H. Bolten, betegkezelés
Köszöneteket megkértem.
Egyértelműen a legújabb
Sporadikus szarvas és legújabb
szarvasoknál felismerhetők.
Az új szarvasok az angolok
szarvasokhoz hasonlítanak.
Sporadikus szarvasok Szarvasok
de a legújabb szarvasok
szarvasok elismerés esetén
a szarvasok elismerésük
szarvasok elismerésük

Valódi jäger alsótrikók megérkeztek LUSZTIG kötött- és szövöttáru üzletbe.
Bulv. Regina Maria (Andrássy-tér) 14. sz. 12114

LOSONCZY műbrás 48 óra alatt 1 évi jótállás mellett megjavítja óráját. Piata Avram Iancu (Szabadság-ter) 1. sz.

Apró hirdetések.

Levelezés.

„KELLEMEK IDŐTÖLTÉS”. Levele van „Idealis”-tól. 5721

„RÓZSA”. Levele van a kiadóban. 5729

„ARANYEMBER” levele van a kiadóhivatalban. 5728

Alkalmazás.

EGY tisztességes mindenek kis tagi családdhoz kerestetik. Piata Avram Iancu (Szabadság-ter) 10. szám II. em. 12. ajtó sz. 5727

SZAKÁCSNÓ vidékre kerestetik. Cím: Fischer, Str. Nicolae Grigorescu (Munkácsy-utca) 3. 5730

MUNKÁSLEANYOKAT felvesz Adrényi pezsgőgyár. 5691

JÓIRÁSU fiatalember, vagy kisasszony iradási gyakorlat, nagykereskedés részére felvétetik. „D. D.” jellegre ajánlatok a lap kiadóhivatalába küldendők. 5696

KERESÉK azonnali belépésre egy jó szakácsnét. Bővebbet Berger és Eichner Bulev. Regele Ferdinand (Boros Bényi-ter) 3. 5701

ROMÁNUI tudó ügyvédjelöltet keres kedvező fizetési feltételek mellett dr. Sobestýn József ineni (borosjenői) ügyvéd. 5707

PERFEKT szakácsnő, szobabéni magánháza azonnala kerestetik. Cím a kiadóban. 5718

KERESTETIK 30-35 év körüli asszony mindenek bejárónőnek Piata Pestel (Hal-ter) 8. Fehér-ház. 12778

JÓIRÁSU urleány iradai állás betöltésére vállalkozik magánválatnál. Ajánlatokat „Szorgalmas” jelleggel Wallinger hirdetője továbbítja. 12477

KOMOLY, megbízható, magyarul, németül perkián beszélni, irni tudó hölgy (gépirni, stenographálni tud egy keveset), bármilyen megjelölt állást keres. Esetleg olyan cégnél, kinél külső, aquil-sítos, vagy utazással egybekötött munkát kell végeznie. Megkereséseket „Komoly” jellegre a kiadóba. 5720

STANZNI lakatos azonnala felvétetik. Kohn, Strada Consistorului (Batthyány-utca) 32. 12587

Vétel és eladás.

KÉT VADONAT új selyem paplan 4 drb. paplanpedével, 8 pár új alpaca evőeszköz, ágyneműk stírgősen eladók. Str. Consistorului (Batthyány-utca) 23., I. em. jobbra. 1000

SZÖRMÉT, fehérneműt, szőnyeget, mindennemű lakás berendezéseket vesz és elad Comissio Bulev. Regina Maria (Andrássy-ter) 20. az udvarban balra. 5723

TELJESEN jókarban levő automobilbunda, kocsis-bunda és kocsis ruha eladó. Cím a kiadóban. 318

JÓKARBAN levő szép, fekete zongora, nem hossza, olcsón eladó. Strada Ioan Rusa Sirianu (Aulich, Lajos-utca) 8c. 5722

TAKARMÁNYRÉPA eladó Str. Doamna Purgly, Lajosné-utca 90. sz. 5719

EGYPTOMI régiségek, könyv és félyegritkaságok eladók. Cím Wallinger hirdetőjében. 12477

OTOMÁN jókarban levő eladó. Strada Cartan (Angyal-utca) 18a. 12477

OLCSÓ TÜZELŐ FORGÁCS, füstöléshez fűrészpör, nagymennyiségben kapható Czeller és Szathmáry asztalos áru gyárában. 5724

BUTOR, tulhalmozott raktár miatt, ebédli és hálószobák olcsó áron kaphatók Wiegentfeld, Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 40a. 12071

TEKERCS CSOMAGOLÓ PAPIR vékony és vastag minőségben olcsón beszerezhető Kuleszer papírkereskedőnél Str. Tudor Vladimirescu (Dobó-utca) 1. 11851

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, porzsa és szmírnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Elizapalota.) 11895

VEHET, ELADHAT, CSERELHET! Műtárgyak, szobrok, szőnyegek, porcellán ritkaságok, antik butorok kiállítás, Szép művészeti Salon, Ortutay-palota, Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29, 11911

MINDENMEMŐ ÉKSZERT, gyöngyöket, legmagasabb árban vesz Salon Artistique Bulev. Regina Maria (Andrássy-ter) 20. 12021

KÖNYVET és kottát (nagy tömegben) olcsón árusít Kerpel könyvüzlete. — Ugyanott kölcsönkönyvtár is. 12703

BURGONYA TÉLI jutányosan kapható a hatósági bódében Grossznál. 5658

HASZNALT írógépet veszek. Ajánlatokat árt megjelölésel Jegyző, Németpéreg küldendők. 5692

VASUTI POSZTÓ bunda báránnyelével eladó. Cím a kiadóban. 5687

TÜKÖR, íróasztal, más butorok, ruhafélek eladók Strada Marasesti (Kossuth-utca) 64. 5690

HASZNALT ÓLÓM megvételre kerestek. Bővebbet a kiadóban. 5692

MAGÁNJÁRÓ, 8 lörös cséplőgép azonnali átvételre eladó. Gális János Szemlak. 12586

Ingatlan.

SERTÉSHIZLALDÁNAK alkalmas nagy telkes ház, vagy telket megvételre keres Wallinger-iroda. 12478

Ellátás.

URILEANY teljes ellátást keres. Megkereséseket „Csendes otthon” Kelet hírlapiroda kérék. 12587

ELSŐRENDŰ ebéd és vacsora uriháznál kapható. Cím Kelet hírlapiroda. 12586

Különböző.

VILLANYSZERELÉST, csengőberendezést legolcsóbban vállal Schwarzcz műszerész Strada Brancovici (Lázár Vilmos-utca) 3. 12815

DIRECTE importált legfinomabb eredeti norvég, kevéssé halszagu Cod-liver-oil. Csukamájolaj dr. Földes Béla gyógyszerára Arad. 12831

Nr. 2128 - 1922.

ANUNTI CONTABIL.

Archivar, Dactilografa și de Supraveghetori de vie sunt posturi la Regiunea I. Viticole Ceala-Arad. 19587 Regiunea I. Viticole.

Szöllőbirtokosok,

akiknek két három évi nagyobb mennyiségű, jó minőségű boruk meg van, adják le címüket

„Jó bor”
jellegre a kiadóba. 5720

FÉRFI- FIU- ÉS GYERMEKRUHA TELEP.

Iskolaruhák, fiu téllkabátok, férfi-öltönyök, raglánok, téllkabátok, szőrmés bakszok, bőrkabátok, esőköpenyek nagy választékban. 2445

Bel- és külföldi gyapjuszövetek. Külön mérték utáni osztály.

SZÁNTÓ ÉS KOMLÓS. Piata Avram Iancu (Szabadság-ter, Színház-épület.

BERSON
gummiisarkok és gummitalpak
olcsóbbak és tartósabbak, mint a bőrből készütek.
Legjobb védő a nedvesség és hideg ellen. 12865

BENZIN
érkezett
VULCUHOZ

ARAD legnagyobb KEFE- és KOSAR-ÁRUHAZA Órlási árukészlet. Legjutányosabb árak. Nádsszékfönas. Krebs si Moskovitz volt VAKOK boltja. Arad, 12841 Str. Gen. Grigorescu (Tabajdy-u.) Neman-ház

Veszek régi hamis fogakat és egész fogsorokat Kun ékszerész.

Tóth György
építési vállalkozó 5574
Strada Marasesti No. 56.
Tervez, épít, átalakít
Kérjen költségvetést.

Modern üzleti berendezés eladó. Cím a kiadóhivatalban.

Édes nemes paprika vízhólyag (orosz, belga), mustármag, kristály szőlőrom, koriander, kénlap, kénkö-rud, enyv, ólomukor, bordcritó-zselatin, Seitz asbest-vatta, szinifaggyu, belga stearin, Ceresin, Parafin stb. legolcsóbban kapható Erdős Pálnál Aradon, P. Avram Iancu (Szabadság-t.) 3. 2 új Wertheim casea, asztal és butorok is eladók. 5698

Árverési hirdetmény

Schauer Gáspár hagyatékához tartozó Agris községben lévő

nagy ház és szőlő

árverésen eladatik november 25-én délelőtt 5702 Pancota község-házánál.

Utlevelékre vizumot 55 Leiért legpontosabban leggyorsabban a KELET-hírlapiroda szerezz, Str. Alexandri Salacz-u.